Tremtinys

Nr. 17 (991)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS * 2012 m. gegužės 4 d. *

Kęstučio apygardos partizanų takais

Jau tradiciniu tapęs orientacinis žygis „Partizanų takais“ balandžio 21 dieną įvyko Kęstučio apygardoje. Tai buvo „Jaunųjų Lietuvos Patriotų“ (JLP) ketvirtas vis kitoje apygardoje organizuotas žygis.

Penktadienį baigę darbus ir studijas JLP nariai skubėjome pasiimti daiktų ir – į kelią. Savo bazinę stovyklą Eržvilke pasiekieme greitai ir kibome į paruošiamuosius darbus. Netrukus rinkosi pirmieji žygio dalyviai, panorėję atvykti iš vakaro.

Aušo saulėtas pavasarinis šeštadienio rytas, JLP merginos nuo 7 valandos ryto ėmėsi budėti registratūroje. Žygeiviai plūdo į Eržvilką ir ruošėsi startui. Dieniniame etape buvome parengę dvi trasas – 20 ir 40 kilometrų. Jas sudarė net 7 punktai, susieti su Lietuvos partizaniniu karu, vykusiu 1944–1953 metais.

Kaip ir kasmet, dalyvius pakvietėme į iškilmingą žygio atidarymo šventę. Pagerbėme žuvusiuosius už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Giedant Lietuvos Respublikos himną pakėlėme Lietuvos Respublikos ir „Jaunųjų Lietuvos Patriotų“ organizacijos vėliavas. Eržvilko mokyklą šventei pasirinkome neatsitiktinai – šiame pastate 1944–1945 metais veikė Kęstučio apygardos Lydžio rinktinės štabas. Eržvilko progimnazijos pastate buvo įkurta pogrindinė spaustuvė, Eržvilko progimnazijos direktorius, Kęstučio apygardos štabo narys Stasys Jarmala (Vincas Ulevičius), slapyvardžiu Briedis, Audrūnas buvo pogrindinės antisovietinės grupės organizatorius. Papasakoję mokyklos istoriją, gero kelio žygeiviams linkėjo Eržvilko seniūnas Gintaras Kasputis ir mokyklos direktorė Birutė Genienė.

Pagal programą numatytu laiku startavo per 200 žygeivių – pasileido keliu pirmo punkto link. Pirmame punkte – Butkaičių kaime laukė Lietuvos partizanu persirengęs JLP narys. Kaime aplankytas kryžius, kaip manoma, pastatytas šioje vietoje palaidotų 1944 metų vasarą žuvusių: neatpažintos merginos ir iš Balandinės miško slapta perkeltų 1948 metų rugpjūčio 14 dieną Jurbarko apskrities Eržvilko valsčiaus Panerinės miške MGB vidaus kariuomenės 273-iojo šaulių pulko kareivių ir MGB Eržvilko valsčiaus poskyrio stribų vykdytos karinės-čekistinės operacijos metu žuvusių Kęstučio apygardos Aukuro rinktinės Rolando būrio vado Vytauto Stepaičio-Apuoko, partizanų Jono Aleksaičio-Sukčiaus, Simo Butkaus-Anupro, atminimui.

(keliama į 4 psl.)

Žygio Kęstučio apygardos partizanų takais dalyviai

Žygio organizatoriai – „Jaunieji Lietuvos patriotai“

Mielos Mamos,

Kasmet pirmąjį gegužės sekmadienį – gražiausiu metų laiku, kai saulės pažadinta gamta puošiasi nuostabiausiais žiedais, minime Motinos dieną. Tai padėkos už suteiktą gyvybę, nuoširdų rūpestį, supratimą, širdies šilumą diena.

Sveikiname visas Mamas – jaunas ir sulaukusias garbingo amžiaus. Būkite laimingos, apsuptos vaikų ir artimųjų meile, dėmesiu ir pagarba.

LPKTS primininkas dr. Povilas Jakučionis,
LPKTS valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

Ne visoms Mamoms lemta vesti savo vaikus gyvenimo keliu, bet visoms – išlikti jų širdyse. Per Jus įgyta patirtis ar gyvenimo išmintis padeda lengviau įveikti kliūtis ir įgyvendinti troškimus. Pačią sunkiausią akimirką žinome – mes ne vieni.

Nuoširdžiai dėkoju, kad gyvenate ne tiek rūpesčiu savimi, kiek meile kitiems. Linkiu geros sveikatos Jums ir Jūsų vaikams, tegul išsipildo gražiausios Jūsų viltys ir lūkesčiai. Būkite mylimos ir gerbiamos.

Pagarbiai –

Vincė Vaidevutė Margevičienė,
LR Seimo narė, TS-LKD PKT frakcijos pirmininkė

* * *

Pirmąjį gegužės sekmadienį pasitinkame su Jums skirtais šilčiausiais žodžiais, gražiausiomis gėlėmis.

Tik Motinos širdis težino, kiek stiprybės ir jėgų reikėjo, kai teko ištverti partizaninio karo, Sibiro lagerių, tremties kančias, kai savo vaikus buvo galima aplankyti vien mintimis. Atkakliai, pasiaukojamais gyvenimais liudijote tikėjimo Dievu, meilės Tėvynei ir tautos laisvės šviesą.

Nuoširdžiai dėkoju už motinišką rūpestį, išdalintą gerumą, žmogiškųjų vertybių puoselėjimą.

Sveikinu Jus Motinos dienos proga, pagarbiai lenkiuosi išėjusioms Amžinybėn. Gražių gyvenimo dienų, stiprios sveikatos, džiaugsmo, sėkmės, Dievo palaimos.

Nuoširdžiai –

Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė,
LR Seimo narė

Juozo Montvilos atminimo popietėje prisiminta ir parama partizanams

„Jaučiamės lyg Montvilų giminės suvažiavime“ – taip savo knygos „Titaniko lietuviai“ pristatymą pradėjo autorės Gerda Butkuvienė ir Vaida Lowell, gausiai susirinkusiems marijampoliečiams ir iš visos Lietuvos suvažiavusiai Montvilų giminei papasakojusios ne tik apie šiuo laivu plaukusius lietuvius, bet ir apie bendravimą su jų giminaičiais, medžiagos knygai rinkimą bei legendinio lietuvių kunigo Juozo Montvilos atminimo įamžinimą Anglijoje bei JAV. Balandžio 19 dieną vykusioje labdaros ir paramos fondo „Sūduvos ateitis“ organizuotoje konferencijoje – atminimo popietėje „Lietuvis kunigas Juozas Montvila – mūsų tautos pasididžiavimas ir pavyzdys...“ vos tilpo visi norintys prisiminti ir pagerbti Pasaulio lietuvio atminimą.

Montvilų giminė su konferencijos organizatoriais Autorės nuotr.

Pranešimą apie kunigo Juozo Montvilos tarnystę ir pasiaukojimą skaitydamas profesorius kunigas Kęstutis Žemaitis akcentavo šio dvasininko poelgį – užleisti savo vietą gelbėjimosi valtyje kitam žmogui ir lygino jį su šventuoju paskelbtu lenkų kunigu Maksimilijonu Kolbe: šis katalikų kunigas koncentracijos stovykloje atidavė gyvybę už mirti pasmerktą jauną vyrą.

(keliama į 6 psl.)

Algirdo Paleckio „nekaltos“ nuomonės šaknys

1953 metų Norilsko politinių kalinių sukilimo dalyvis Vytautas Kaziulionis savo straipsnyje „Laikas nusiimti tamsius akinius“ („Tremtinys“ Nr. 12, 2012 m. kovo 30 d.) rašo: „Atkūrus nepriklausomybę iki dabar Lietuvos valstybingumo įvaizdį formuoja sovietmečio užsakovai kartu su ano meto vykdytojais“. Vienas iš jų – straipsnyje minimas Algirdas Paleckis, šiuo metu prisistatantis paties sukurto socialistinio „Liaudies fronto“ vadu, vienoje „Žinių radijo“ laidoje „Raktas“ 2010 metais viešai yra pareiškęs, kad 1991 metų sausio 13 dieną Vilniuje, sovietinei kariuomenei užimant Lietuvos televizijos bokštą, į susirinkusią šio objekto gynėjų minią provokaciniais tikslais šaudė savi. Straipsnio autorius pagrįstai piktinasi, kad šis brutalus šmeižtas, niekinantis 1991 metų sausio 13 dienos aukų atminimą, nesusilaukė reikiamo visuomenės bei žiniasklaidos atkirčio, o Vilniaus pirmasis apylinkės teismas 2012 metų sausio 18 dieną A. Paleckį išteisino, pripažinęs, kaip „nekaltai“ išsakytą nuomonę. „Fronto“ vadas po kelių dienų teismo priėmus palankų jam sprendimą, išvyko į Maskvą švęsti pergalės, nors teismo sprendimas nebuvo įsiteisėjęs: prokuratūra dar turėjo teisę apylinkės teismo sprendimą apskųsti aukštesnei instancijai. Pasitikėdamas pastarųjų naivumu, A. Paleckis dalyvavo tiesioginėje naujienų tinklalapio „kp.ru“ (laikraščio „Komsomolskaja pravda“ virtualus variantas) laidoje. Šioje laidoje „draugas“ Paleckis (taip vienas į kitą kreipėsi laidos dalyviai) buvo pasveikintas su jam palankiu teismo sprendimu. Pagrindiniai laidos diskusijų apie 1991 metų įvykius Vilniuje dalyviai buvo ne atsitiktiniai politologai: Michailo Gorbačiovo padėjėjas Georgijus Ostpoumskis ir milicijos atsargos generolas, teisės mokslų daktaras Vladimiras Ovčinskis, šių tragiškų įvykių Lietuvoje metu dirbęs SSRS vidaus reikalų ministerijoje. Pastarasis 1991 metų birželio 1 dieną laikraštyje „Moskovskaja pravda“ paskelbė straipsnio (tiksliau – pranešimo, padaryto 1991 metų sausio 25 dieną Maskvos partijos komitete, stenogramą) „Lietuviškas sindromas“ pirmą dalį, kurios turinys susišaukia su A. Paleckio „paprotavimais“. Šiame straipsnyje dėl krauju paženklintų įvykių Lietuvoje kaltininkais įvardyti: V. Lansbergis, A. Butkevičius, tuo metu Krašto apsaugos departamento vadovas, užsienio žvalgyba, turėję tikslą diskredituoti sovietinę armiją ir atskilusią Lietuvos komunistų partijos dalį su M. Burokevičiumi priešakyje.

Praėjus vos septynioms dienoms po teismo nuosprendžio, 1991 metų sausio 25 dieną A. Paleckis dalyvavo kitoje populiarioje RTR TV kanalo laidoje „Istorinis procesas“, kurioje diskusijos vyksta tarp laidos vedėjų – Nikolajaus Svanidzės, demokratinių vertybių gynėjo, ir Sergijaus Kurginiano, ištikimo V. Putino „valdomos“ demokratijos šalininko. Laidoje S. Kurginianas A. Paleckį pristatė kaip laimėjusį teismo procesą ir atskleidusį tiesą apie Vilniaus įvykius, dėl kurių nekaltai nukentėjo žmonės (reikia suprasti – teisti M. Burokevičius ir J. Jermalavičius). Į šią laidą A. Paleckį atlydėjo generolas V. Ovčinskis, jis ir komentavo savo globotinio pasisakymą, kuriame pastarasis kartojo išmoktą „maldelę“ apie nuo daugiaaukščių namų šaudymą į minią. Dėl stipresnio efekto buvo parodytas kompiuterinis montažas, kaip tai „galėjo būti“. Laidos vedėjas N. Svanidzė nebuvo nusiteikęs palaikyti liudytojo iš Vilniaus samprotavimų ir auditorijos klausė: “Kodėl mes Paleckiui turime padėti daryti politinę karjerą? Jis buvo Vilniaus vicemeru, mokėsi užsienyje, yra Lietuvos pilietis.“

Po visų šių vojažų Maskvoje pasirodė atsakymas, kokias išvadas iš teismo sprendimo padarė „draugas“ Paleckis ir ar pakeitė savo požiūrį į 1991 metų sausio 13 dienos įvykius Vilniuje.

A. Paleckis, atvirai neigdamas sovietinę okupaciją Lietuvoje, bando perrašyti ne tik tragiškų Vilniaus įvykių istoriją, bet ir Lietuvos nepriklausomybės sampratą. 2011 metų liepą savo poziciją šiuo klausimu jis išklojo straipsnyje „Sovietų valstybė Lietuvai garantavo nepriklausomybę“, publikuotame Maskvoje leidžiamame laikraštyje „Pravda“. Šis laikraštis pažįstamas vyresniajai kartai, dabar prisistatomas Rusijos komunistų partijos ruporu. Straipsnis skirtas liūdnai pagarsėjusio Liaudies seimo posėdžio, įvykusio 1940 metų liepos 21 dieną Kaune, 71-osioms metinėms paminėti. Pagal Maskvos emisarų paruoštą scenarijų jame buvo priimtos keturios deklaracijos visoms trims Baltijos šalims; viena iš jų – dėl Lietuvos įstojimo į SSRS sudėtį. Dėl šių tuomet Liaudies seimo priimtų deklaracijų A. Paleckis piktinasi: „Lietuviška buržuazija po 1991 metų išpylė ne vieną toną purvo ir melo“. Savo straipsnyje autorius teigė, kad Sovietų sąjungos sudėtyje Lietuvai buvo garantuota pilna nepriklausomybė; kartu jame atsirado „liaudies priešo“ terminas, pagal kurį tūkstančiai jo tautiečių buvo įkalinti, pagal sąrašus, sudarytus ne be jo senelio Justo Paleckio žinios ar sankcijos, su šeimomis ištremti į Sibirą.

V. Kaziulionis savo straipsnyje „Laikas nusiimti tamsius akinius“ paminėjo, kad A. Paleckiui, aktyviai dalyvavusiam Vilniuje 2009 metų sausio 16 dienos mitingo riaušėse, pavyko išvengti teismo, buvo nubausti tik jo parankiniai.

Laikraštyje „Pravda“ pastarasis neliko abejingas šio mitingo įvykiams ir Rusijos 1917 metų revoliucionieriams būdingu leksikonu kvietė tolimesnei kovai.

Vilniuje su A. Paleckio „Frontu“ kaimynystėje įsikūrusios asociacijos „Lietuva be nacizmo“ būstinėje šių metų vasario pabaigoje įvyko diskusija, kurioje A. Paleckis dalyvavo su Estijoje dirbančia laikraščio „Komsomlskaja pravda“ žurnaliste Galina Sapožnikova, siejama ryšiais su Rusijos specialiosiomis tarnybomis. Pastaroji piktinosi, kad Ariogaloje kasmet renkasi buvę „miško broliai“. Žurnalistė „auklėjo“ sambūrio auditoriją: „Jeigu pas jus vyksta tokios šventės, kuriose atvirai dalyvauja taip vadinamieji kovotojai už Lietuvos, Latvijos, Estijos laisvę, taip pat atvyksta net prezidentė, tai kuo jūs užsiimate? (...) Jūs patys turite stebėti situaciją ir veikti. Jei nežinote kaip, pakvieskite, mes atvažiuosime, padėsime. Jūs, matyt, kažko nežinote arba nedirbate?“ Čia pat ji kvietė plačiau pasinaudoti virtualiomis informacinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, „Facebook“, „Twitter“. A. Paleckis atidžiai klausė žurnalistės iš Estijos pamokymų ir savo pasisakyme pažadėjo surinkti pakrikusios „armijos“ likučius ir papildyti jaunesnėmis jėgomis.

Apmaudu, kad pradėję nepriklausomos Lietuvos trečiojo dešimtmečio gyvavimo laikotarpį, nesugebėjome Vilniaus centrinėje Lukiškių aikštėje įamžinti Laisvės kovų dalyvių bei nuo okupacijų nukentėjusių asmenų atminimą, dar apmaudžiau, kad sutinkame juos šmeižiančių vis įžūlesnių kalbėtojų.

Vytautas GULIOKAS

Seimo narys prof. Arimantas DUMČIUS

Politinis populizmas neturi sumenkinti šalies naujų energetinių projektų

Vasario 23 dieną „Kauno dienoje“ Seimo narė socialdemokratė Birutė Vėsaitė užsipuolė valdančiąją Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakciją ir Vyriausybę dėl vykdomų valstybei reikšmingų energetinių projektų. Dėl to kreipiausi į energetikos ministrą Arvydą Sekmoką, kuris akivaizdžiais faktais įrodė, kad parlamentarė neteisi.

Per pastaruosius trejus metus ministerija gerokai pasistūmėjo Lietuvos energetinės nepriklausomybės link, nes situacija energetikos srityje, kurią TS-LKD ir koalicijos Vyriausybė perėmė iš ankstesnių Vyriausybių, buvo, švelniai tariant, apgailėtina. Skelbiu ministro A. Sekmoko sutrumpintą atsakymą į mano paklausimą.

Ką paveldėjome

Lietuvos energetinė priklausomybė pasiekė itin pavojingą mastą. Mūsų šalis yra visiškai priklausoma nuo gamtinių dujų tiekimo iš vienintelio šaltinio – Rusijos koncerno „Gazprom“.

Uždarius Ignalinos atominę elektrinę, Lietuva tapo priklausoma ir elektros sektoriuje – apie 60 procentų šaliai reikalingos elektros energijos šiuo metu importuojama, daugiausia iš Rytų kaimynių. Bendras priklausomybės indeksas pasiekė 80 procentų.

Tokia priklausomybė kelia didžiulę grėsmę. Pirmiausia dėl to, kad dujų tiekimas dėl kokių nors priežasčių bet kada gali nutrūkti arba būti apribotas. Kita grėsmė – ūkį smukdanti itin aukšta dujų kaina. Vartotojai priversti mokėti tiek, kiek pareikalauja monopolininkas. Dabar Lietuva moka trečdaliu daugiau nei tos Europos valstybės, kurios turi alternatyvius dujų tiekimo kanalus, pirmiausia, suskystintų dujų terminalus.

Tokia priklausomybė Lietuvai kasmet kainuoja 3–4 milijardus litų, kurie yra išleidžiami importuojamiems energijos ištekliams pirkti. Iš esmės šiais milijardais mes paremiame Rusijos ekonomiką.

Energetika buvo tapusi valstybe valstybėje, veikianti pagal savo sukurtus principus, schemas bei daranti didelę įtaką politikai. Šiame sektoriuje buvo įsigalėjęs uždarumas, trūko skaidrumo, visiškai nebuvo paisoma vartotojų interesų.

Energetinės nepriklausomybės link

Dėl to, kad 3–4 milijardai litų kasmet neiškeliautų į Rusiją, kad nebeliktų grėsmės patirti energijos tiekimo blokadą, kad energijos ištekliai būtų perkami už rinkos, o ne už monopolininkų diktuojamą kainą, Lietuva turi ištrūkti iš priklausomybės nuo vienintelio išorinio energijos tiekėjo.

Todėl Vyriausybė įgyvendina strateginius energetikos projektus, imasi kitų veiksmų, kad būtų užtikrinta energetinė Lietuvos nepriklausomybė, kad įmonės dirbtų skaidriai, o vartotojai turėtų laisvę rinktis veikiančioje energetikos rinkoje.

Šioje srityje padaryta labai daug. Baigti visi Visagino AE projekto parengiamieji darbai.

Speciali Lietuvoje dirbusi TATENA misija pateikė išvadą, kad atliktas Visagino statybos aikštelių įvertinimas atitinka TATENA reikalavimus ir rekomendacijas, vertinimų apimtis yra pakankama, o potencialios statybos aikštelės yra tinkamos naujos branduolinės jėgainės statybai.

Projektas yra visiškai parengtas ir pripažintas tiek regioninių partnerių, tiek ir Europos Komisijos.

Parinktas strateginis investuotojas – kompanija „Hitachi“. Baigtos derybos su investuotoju, tęsiamos derybos su regioniniais partneriais.

Kodėl reikia naujos atominės elektrinės? Paprastai kalbant todėl, kad Lietuva pasigamintų reikiamą kiekį pigiausios elektros energijos. VAE užtikrins bazinę elektros gamybą. Tai dabar daro Elektrėnai, tačiau čia gaminama elektra yra brangi, nes gaminama iš brangių rusiškų dujų.

Kartu su atsinaujinančiais elektros ištekliais, VAE pagamins pusę Lietuvai reikalingos elektros, kartu su nauju Elektrėnų gamybos bloku sudarys patikimą elektros gamybos bazę.

(keliama į 3 psl.)

Politinis populizmas neturi sumenkinti šalies naujų energetinių projektų

(atkelta iš 2 psl.)

Atominė energetika ir atsinaujinantys energijos ištekliai tarpusavyje nėra konkurentai, bet vienas kitą papildo. Pavyzdys – per vasario mėnesio šalčius išaugo elektros poreikis tiek Europoje, tiek Lietuvoje. Jokia atsinaujinanti energetika tokio poreikio nepatenkintų – vėjo per šalčius nebuvo. Todėl Elektrėnai užkūrė antrąjį bloką ir dirbo maksimaliu pajėgumu.

Tikimybė turėti pigesnių dujų

Vyriausybė 2010 metų liepos 21 dieną įpareigojo bendrovę AB „Klaipėdos nafta“ rengti suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą. Jau nustatyta tinkamiausia terminalo statybos vieta, pasirinkta technologija, „Klaipėdos nafta“ įkūrė Suskystintų gamtinių dujų terminalo departamentą.

2011 metų birželio 30 dieną „Klaipėdos nafta“ pasirašė sutartį su vadovaujančiu suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto parengimo ir įgyvendinimo patarėju, tarptautine kompanija „Fluor“. Sutartyje numatyta, kad patarėjas paruoš projekto techninį planą, atliks darbus, reikalingus privalomiems leidimams gauti, išspręs projekto saugumo, navigacijos bei kitus su projekto techniniu įgyvendinimu susijusius klausimus.

Liepos 13 dieną Vyriausybės nutarimu terminalo projektas pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu.

Rugsėjo 20 dieną paskelbtas tarptautinis konkursas suskystintų dujų terminalo plaukiojančiosios saugyklos su dujinimo įrenginiu pirkimui. Sutartis su laivo tiekėju kompanija „Hoegh“ pasirašyta kovo 2 dieną. Laivas pradėtas statyti.

Terminalas pradės dirbti 2014 metais.

Kiti energetiniai projektai

2009 metų balandžio 23 dieną pasirašyta sutartis dėl naujo 455 MW galios kombinuoto ciklo dujų turbininio bloko statybos Lietuvos elektrinės teritorijoje.

Naujajam blokui reikės apie 30 procentų mažiau dujų elektros kilovatvalandei pagaminti. Blokas bus ekonomiškesnis ir efektyvesnis aplinkosaugos požiūriu, palyginti su senaisiais elektrinės blokais.

Pagrindiniai bloko įrenginiai – dujų turbina ir generatorius – jau įrengti. Kovo 9 dieną bloko generatorius buvo pirmą kartą sinchronizuotas su perdavimo tinklu. Tai reiškia, kad šiuo metu bandomasis blokas ėmė gaminti pirmąsias elektros energijos megavatvalandes. Visi bloko įrengimo darbai vykdomi pagal numatytą grafiką, pagal sutartį elektrinė pradės veikti 2012 metų rugsėjį.

Gerokai pasistūmėjo elektros jungčių darbai. Pasirašyta sutartis su konkursų laimėtojais ir pradėta „NordBalt“ jungties kabelio gamyba. Projektui finansuoti 452 milijonus litų skyrė ES, beveik 700 milijonų litų į projektą investuos Švedijos bendrovė „Svenska Kraftnat“. „NordBalt“ jungtis bus baigta statyti ir įjungta eksploatacijai 2015 metų gruodį. Kitos jungties „LitPol Link“ eksploatacija bus pradėta 2015 metų gruodį.

Europos Komisija išreiškė aiškų pritarimą Baltijos valstybių siekiui sinchronizuoti savo elektros energetikos sistemas su kontinentinės Europos tinklu ir yra pasirengusi Baltijos valstybių vardu dalyvauti derybose su Rusija.

2011 metų vasario 4 dieną pirmą kartą specialiai energetikai skirtoje Europos Vadovų taryboje aukščiausiu ES politiniu lygiu nuspręsta, kad „po 2015 metų ES neturi likti izoliuotų energetinių salų“ ir kad kai kuriems energetikos projektams įgyvendinti gali reikėti ES biudžeto lėšų.

Turėdami aiškią Vyriausybės strategiją, ES institucijų palaikymą ir ryžtingai vykdydami energetinius projektus, tikiu, kad sukursime nuo Rusijos nepriklausomą energetinę sistemą. Galime drąsiai pasakyti, kad iki tol buvusios Vyriausybės nepakankamai darė arba nebuvo suinteresuotos siekti energetinės nepriklausomybės. Įgyvendinus paminėtus ir daugelį kitų darbų, kurie kasdien gula ant Energetikos ministerijos darbo stalo, gyventojai savo piniginėmis, tai yra, mažiau mokėdami už šildymą arba elektrą, pajus šių projektų naudą. Turime suvokti, kad tokie darbai nepadaromi per vieną dieną, bet per palyginti trumpą laiką – trejus metus – padaryta nemažai.

Į teismų darbą siūloma įtraukti visuomenę

Blandžio 12 dieną baigėsi terminas, per kurį visuomenė ir suinteresuotos institucijos galėjo pareikšti savo nuomonę apie Teisingumo ministerijos parengtą Teismų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siūloma įsteigti visuomeninio teisėjo arba teismų tarėjo institutą. Išsamiau su projektu galima susipažinti internete. Tikėtina, kad Seime šis įstatymo projektas bus registruotas dar šią kadenciją. Jis pradėtų veikti, jei minimą įstatymą priimtų Seimas ir jam pritartų šalies Prezidentė. Vėliau, pradėjus įstatymui veikti, Vyriausybė turėtų įvertinti įstatymo veiksmingumą ir pateikti siūlymus Seimui dėl tolesnės visuomeninių teisėjų instituto plėtros.

Teisingumo ministerijos parengtame Teismų įstatymo pakeitimo projekte numatyta, kad visuomenės atstovai galės dalyvauti pirmos ir apeliacinės instancijos teismuose nagrinėjant administracines, viešojo intereso gynimo bylas, sprendžiant klausimus dėl korupcijos, taip pat nagrinėjant bylas, kur kaltinamas nepilnametis, sprendžiamas klausimas dėl bausmės iki gyvos galvos skyrimo ir pan.

Dalyvauti priimant sprendimus teisme galės ne jaunesni nei 21 metų ir ne vyresni nei 65 metų Lietuvos piliečiai, kurie yra veiksnūs, moka lietuvių kalbą, turi vidurinį išsilavinimą, nevartoja narkotinių medžiagų, nėra padarę nusikalstamos veikos, gyvena Lietuvoje ir nedirba valstybės tarnautoju, kariu ar politiku.

Visuomenės atstovų atranką organizuotų teismo, kuriame bus nagrinėjama byla, pirmininkas, atsitiktinės atrankos būdu iš Nacionalinės teismų administracijos sudaryto apygardos visuomeninių teisėjų sąrašo atrinkęs Teisėjų tarybos rekomenduotą skaičių (daugiau negu du) visuomeninių teisėjų. Jie būtų kviečiami dalyvauti pirmame nagrinėjamos bylos teismo posėdyje, kuriame būtų įvertintas jų tinkamumas atlikti visuomeninių teisėjų pareigas, šalys galėtų reikšti nušalinimus. Numatoma, kad asmuo turės galimybę išsibraukti iš visuomeninių teisėjų sąrašų, tačiau paskyrus asmenį visuomeniniu teisėju konkrečioje byloje, dalyvavimas joje būtų privalomas.

Visuomenės atstovai teismuose turėtų teisę gauti atvykimo į teismą ir gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensaciją, kuri būtų proporcingai skaičiuojama pagal tai, kiek laiko buvo atliekamos visuomeninio teisėjo pareigos, taip pat už bylos nagrinėjimo laiką visuomeniniam teisėjui būtų mokamas apylinkės teismo teisėjo dydžio atlyginimas. Šios pareigos būtų įskaitomos į darbo stažą. Asmuo negalėtų būti skiriamas visuomenės atstovu teisme daugiau nei 10 posėdžių per metus.

Atsižvelgiant į Nacionalinės teismų administracijos pateiktą informaciją, galima manyti, kad per metus apie 4–5 tūkstančiai asmenų atliks visuomeninio teisėjo pareigas. Vidutinis valandinis apylinkės teismo teisėjo darbo užmokestis – 31 litas. Vidutiniškai vienas teismo posėdis trunka apie 2–3 val. per metus, todėl visuomenės teisėjų darbo apmokėjimui reikėtų apie 2,5 milijono litų (neįskaitant „Sodros“ įmokų). Be to, dar kas ketverius metus reikėtų skirti apie 120 tūkstančių tarėjų atrankai.

„Vilmorus“ atliktos apklausos duomenimis, 66,2 procento apklaustųjų nesutiktų atlikti visuomeninio teisėjo pareigas, todėl gali būti daroma prielaida, kad tik 25 procentai prašomų asmenų duos sutikimą atlikti visuomeninio teisėjo pareigas. Ministerijos nuomone, į apygardos visuomeninių teisėjų sąrašus turėtų būti įtraukta apie 20 tūkstančių visuomeninių teisėjų.

Teisingumo ministerijos užsakymu 2011 metų spalio 7–17 dienomis „Vilmorus“ atliktos apklausos duomenimis, 53,8 procento apklaustųjų sutiktų, kad nagrinėjant jų bylą teisme kartu su teisėju dalyvautų ir visuomenės atstovai. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ 2012 metų sausio 12–24 dienomis atlikta reprezentatyvi apklausa rodo, kad teismais pasitiki 15,9 procento apklaustųjų. Tai rodo būtinumą ieškoti priemonių keisti visuomenės požiūrį į teismus. Visuomeninių teisėjų institutas – vienas iš būdų padaryti teismų veiklą skaidresnę, labiau atvirą visuomenei, kartu padidinti visuomenės pasitikėjimą teisingumą vykdančia valdžia.

Ingrida VĖGELYTĖ

Skaitytojų mintys

Gal pasiprašys atgal?

Ne kartą gyventojų apklausa parodė, kad dauguma maskviečių Rusijos didžiausiu priešu laiko mažutę Lietuvą. Tai tartum patvirtina, kad pasaulyje didžiausią klastos ir smurto imperiją sudraskė mažytė Lietuvėlė. Gigantomanija sergantys Rusijos piliečiai už tai pasiruošę mus „suėsti“.

Po nepavykusių trijų bandymų Lietuvą susigrąžinti: blokada, „gintarinės ledi“ palaimintų „Jedinstvos“ sudėtyje civiliais perrengtų sovietų kareivių išpuolis prieš Aukščiausiąją Tarybą, pagaliau – su tankais, Kremliaus vadovai nutarė: „Lai jie gyvena savo laisvėje, tik reikia elgtis taip, kad jie nesidžiaugtų, gal kada nors pasiprašys atgal“. Nutarta įsitvirtinti Lietuvos ekonomikoje (iš seno žinoma – kieno pinigai, to ir valdžia) ir į Lietuvos valdžią „prakišti“ kuo daugiau savųjų, kuriančiųjų nenaudingus įstatymus ar kuriuos galima būtų apeiti ar padaryti neveikiančiais. Kalbama, kad FSB (Federalinė saugumo tarnyba) Lietuvoje turi apie tris tūkstančius agentų, mūsų gyvenimui darančių daug daugiau įtakos, negu Valstybės saugumo departamentas. Tokių agentų veiklai Kremlius „išmeta“ milijonus dolerių per metus.

Sociologai teigia, kad apie 60 procentų šalies rinkėjų – „beformė masė“, iš kurios ką nori, tą ir nulipdysi, tai priklauso nuo „lipdytojų“ sugebėjimų. Tuo ne kartą akivaizdžiai įsitikinome. Vienas pasakė: „Nusipelnėme gyventi geriau“ ir beformės masės dėka tapo premjeru, kitas sukūrė partiją, pavadino „Tautos atgimimo“ ir klounai okupavo Seimą, o pats nors trumpam tapo Seimo pirmininku. Yra ir daugiau pavyzdžių.

Per „Snoro“ banką Kremlius ant Lietuvėlės „užmetė voratinklį“, į kurį valdžios vyrai kaip reikiant įsipainiojo. Buvo sukurta Seimo komisija informacijos nutekinimui tirti, tačiau kaltų nerado ir pasakė, kad „informacija galėjo nutekėti per kreivus Generalinės prokuratūros langus“, o valdžios vyrus taip sukiršino, kad anie, nekaltindami vieni kitų, pamiršo „Snorą“ – nuo ko viskas ir prasidėjo. Treti (artinantis Seimo rinkimams) suorganizavo didžiulius mitingus pavadinimu „Už teisingumą“. Tik tie mitingai buvo surengti ne prie Generalinės prokuratūros ar Teisingumo ministerijos, o prie prezidentūros ir prie Seimo rūmų, kur purvais buvo drabstomi mūsų tautos išrinktieji. Nuo viso to niekas nepasikeitė, tik krito Prezidentės ir valdžios vyrų reitingai, užsienio šalyse smuko Lietuvos prestižas. Dėl to kai kas Kremliuje trina sau rankas...

Vytautas MAČIONIS

Kęstučio apygardos partizanų takais

(*atkelta iš 1 psl.*)

Toliau žygeivių keliai skyrėsi – kurie ėjo 40 kilometrų, pasuko į antrą, o kurie 20 kilometrų – į šeštą punktus. Antrame punkte – Šapališkėje 1946 metų birželio 14 dieną žuvo Kęstučio apygardos partizanai: Juozas Puišys ir Antanas Puišys bei Stankaus būrio vyrai Pavidaujyje. Šapališkėje gaudynių metu, nenorėdamas palikti sužeisto brolio Antano, kartu su juo garbingai iš gyvenimo pasitraukė ir Juozas. Tą pačią dieną netoliese žuvo būrio draugas J.Vaitiekūnas. Kūnai buvo išniekinti Butkaičiuose, po to Eržvilke. Užkasti Balandinėje. Trečiame punkte žygeivių laukė Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnai. Jie papasakojo apie partizanų vado Jono Žemaičio suėmimą paskutinėje vadavietėje Šimkaičių girioje. Priėjimas prie ketvirto punkto buvo nelengvas. Žygeiviams teko persikelti per upę –vieni brido, kiti plaukė, treti ėjo per lieptus ar nuvirtusius medžius. JLP teisėjas, persirengęs partizanine uniforma, stovėjo prie punkto – paminklo, skirto šioje vietoje palaidoto, 1945 metų birželio 25 dieną. Raseinių apskrities Jurbarko valsčiaus Dargaitėlių kaime žuvusio Girdžių būrio partizano Antano Dobilaičio-Untės atminimui. Didžioji dalis trąsos jau buvo įveikta, toliau kelias driekėsi į penktą punktą. Norėdami jį pasiekti žygeiviai privalėjo surasti paminklą, kuriame iškaltos žuvusių partizanų pavardės: Jungtinės Kęstučio apygardos Girdžių būrio vado pavaduotojo Vlado Paršelio-Jūros, partizanų: Kazio Ambrozaičio-Gedimino, Vytauto Damanskio-Adomo, Viktoro Riabovo-Vytkos, Petro Rekešiaus-Kosto, Žiogo, Rapolo Tarvainio-Algio, ir Lydžio rinktinės Mindaugo būrio partizano Broniaus Balašaičio-Beniaus. Šeštame punkte, ties kryžiumi Balnių kaime, gyventojų, 1946–1952 metais žuvusių partizaniniame kare ir sovietų lageriuose, mirusių tremtyje, atminimui, vėl susikirto 20 kilometrų ir 40 kilometrų trasos. Liko paskutinis – septintas punktas, kuriame taip pat laukė JLP narys partizanine uniforma ir papasakojo liūdną istoriją. Paminklas žymi Balandinės miške užkastų, 1944–1953 metais Eržvilko apylinkėse žuvusių Jungtinės Kęstučio (vėliau – Kęstučio) apygardos partizanų atminimą. Pats paminklas pastatytas ant užmūryto šulinio, į kurį buvo sumesti žuvusių Laisvės kovotojų palaikai.

Po dieninio etapo sugrįžusių žygeivių laukė vakarinė programa, į kurią atvyko dvi Stasio Jarmalos dukterys: Birutė Stacevičienė ir Danutė Pauliukonienė. Jos papasakojo labai įdomių istorijų – koks buvo sunkus ir sudėtingas partizaninio karo laikotarpis. Stasio Jarmalos dukterys žygeiviams padovanojo savo išleistų knygų. Degant laužui antroje programos dalyje koncertavo mūsų pakviestas folklorinis jaunimo sambūris "Karužė". Vyrai padainavo penkias lietuviškas patriotines įvairių istorijos laikotarpių karo dainas ir papasakojo trumpas jų istorijas. Visiems susirinkusiems labai patiko dainos, nes kai kurios buvo negirdėtos, o prie žinomų dainų savo balsais prisijungė ir žygeiviai, ir JLP nariai.

22 valandą pravedėme instruktažą ir žygeiviai startavo į naktinį etapą. Daugiau nei 80 žmonių pirmąjį punktą pasiekė greitai, nes tai buvo Eržvilko miestelio Ryto aikštė. Čia pastatytas paminklas žymi šioje vietoje niekintų 1944–1954 metais Eržvilko apylinkėse žuvusių Jungtinės Kęstučio (vėliau – Kęstučio) apygardos partizanų atminimą. Po to sekė ilga trasa iki antro punkto – žvaigždėtas dangus rodė kelią. Antras punktas buvo labai svarbus, nes žygeiviai turėjo pasiekti 1949 metų spalio 3 dieną Jurbarko rajono Eržvilko valsčiaus Eimantų kaimo ūkininko Juozo Švedo sodybą, kurioje karinės operacijos metu žuvo Eržvilko progimnazijos direktorius, Kęstučio apygardos štabo narys Stasys Jarmala-Audrūnas. Tvyrojo naktis ir orientuotis tikrai buvo sunku, ypač einant į trečią punktą, parengtą miške. Tačiau jį rasti sugebėjo beveik visi dalyviai. Ten žygeivius pasitiko keturi partizaninėmis uniformomis apsirengę vaikinai ir mergina – JLP instruktoriai, punkto teisėjai papasakojo apie šioje vietoje stribų nužudyto Kęstučio apygardos Jono Stoškaus-Eimučio būrio partizanų ryšininko Antano Brazo gyvenimą ir žūtį. Apie 4 valandą nakties į bazinę stovyklą grįžtančius pavargusius žygeivius pasitiko lietus. Stovykloje tyla, visi kietai miegojo.

Tačiau 6 valandą ryto jau startavo rytiniam etapui pasirengę žygeiviai. Juk JLP surengtas žygis – partizanų takais, ir jie buvo nelengvi. Pasirodė, kad tikrai yra stiprių žmonių, sunkiai, bet patraukusių į paskutinį – rytinį žygį. Pirmas rytinis punktas – Varlaukio kaimo kapinės, kuriose užkasti Varlaukio būrio partizanai: Juozas Gudavičius, Kazimieras Jukna, Petras Macijauskas, Antanas Mockaitis, Kazimieras Rukas, Vladas Šaulys, Petras Zinkus. Einančiuosius į antrąjį punktą užklupo lietus, bet tai žygiuojantiesiems – nė motais. Antras punktas buvo parengtas ant upelio šlaito, Joanos Maciejauskienės sodyboje, kurioje buvo įrengtas partizanų bunkeris. Čia 1945 metų rugpjūčio 25 dieną kautynėse su sovietų represinėmis struktūromis žuvo du Kęstučio apygardos Lydžio rinktinės Saturno būrio partizanai: būrio vadas Jonas Strainys-Saturnas, gimęs 1908 metais, ir Antanas Norkus-Antoška, gimęs 1921 metais. Atsižymėję į dalyvio kortelę žygeiviai patraukė į paskutinį punktą – Šveiščių kaimą, Macijauskų sodybą, kurioje buvo įrengtas bunkeris ir gydomas sužeistas partizanas Česlovas Remeikis-Plienas. Šioje slėptuvėje lankėsi Henrikas Danilevičius-Vidmantas, Lydžio rinktinės vadas, vėliau – Kęstučio apygardos vadas.

Pagaliau – finišo tiesioji, visi skubėjo į stovyklą. Čia laukė žygio uždarymo šventė ir prizai. Į uždarymo šventę atvyko atkurtos Kęstučio apygardos vadas kpt. Vincas Vernickas. Laisvės kovų dalyvis papasakojo apie apygardos veiklą ir spausdamas ranką įteikė prizus laimėtojams ir visiems dalyvavusiems žygyje. „Jaunųjų Lietuvos Patriotų"organizacijos nariams, žygio organizatoriams, Seimo darbuotojų komanda įteikė Lietuvos Respublikos Seimo nario prof. Arimanto Dumčiaus, Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos pirmininko, padėką.

„Jaunieji Lietuvos Patriotai" nuoširdžiai dėkoja savaitraščio „Tremtinys" redakcijai už išankstinės informacijos apie žygį sklaidą, Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijai už mūsų organizacijos veiklos įvertinimą, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams – už pagalbą žygio metu, folkloriniam jaunimo sambūriui „Karužė" – už nuostabų koncertą, o didžiausią padėką reiškiame Eržvilko gimnazijos direktorei Birutei Genienei už visokeriopą paramą surengiant žygį Kęstučio apygardos partizanų takais.

Visiems mus palaikantiems ir besidomintiems Lietuvos Laisvės kovos istorija žygeiviams tariame iki malonaus pasimatymo kitąmet, kai vėl atiduodami pagarbą Laisvės kovotojams žygiuosime kitais partizanų takais.

Kęstutis JANAVIČIUS

Kazimieras Kiznys – tremtinių našlaičių gelbėtojas ir globėjas

Apie Kazimiero Kiznio, vežusio iš tremties vietų (Altajaus) tremtinių vaikus našlaičius, veiklą rašyta 2012 metų sausio 27 dienos „Tremtinyje" Nr. 4. Gaila, kad iki šiol gautas vienintelis atsiliepimas į šią publikaciją. Tai Jono Puodžiaus informacija apie K. Kiznio iš Maskvos parvežtus beglobius ir valkataujančius vaikus iš įstaigos (detprijomnik), buvusios Danilovo vienuolyno teritorijoje, keturis vaikus „bėglius" iš Jakutijos. Jei į tą įstaigą laiku nebūtų atvykęs K. Kiznys, mūsų „bėgliai" būtų iškeliavę atgal į Jakutską.

Kazimieras Kiznys Omske, 1951 m.

Noriu atkreipti dėmesį, kad K.Kiznys atvyko turėdamas notaro patvirtintą įgaliojimą vaikus paimti ir parvežti į Lietuvą. Turėjo dar ir kitą, Kauno miesto Lenino rajono DŽD Tarybos VK Švietimo skyriaus antspaudu ir skyriaus vedėjo parašu patvirtintą Veronikos Tarvydaitės pareiškimą, kad ji sutinka brolius Puodžius priimti ir išlaikyti. Šis Švietimo skyrius panašiais dokumentais aprūpindavo K. Kiznį ir vėliau.

Pokariu kelionės po plačią sovietų šalį buvo varginančios, rizikingos, pavojingos. Vežant grupę vaikų jos buvo ir atsakingos, galėjusios užtraukti baudžiamąją atsakomybę, jei koks vaikas būtų pasimetęs ar pražuvęs. Leistis į tokią kelionę nedaug norinčiųjų atsirastų ir šiandieną...

Kas gi buvo Kazimieras Kiznys? Šis žmogus augo Joniškėlio apylinkėse, lankė G. Petkevičaitės-Bitės pradžios mokyklą ir, be abejo, buvo veikiamas humanistinių žymios tuometinės visuomenės veikėjos nuostatų. Anksti liko našlaičiu, pateko į Pažaislį ir buvo auklėjamas seserų vienuolių krikščioniškos atjautos artimui principais.

Kas paskatino K. Kiznį užsiimti tremtinių vaikų našlaičių pervežimu Lietuvon iš tolimų Rusijos pakraščių, vargu ar besužinosime. Be abejo, ši paskata buvo grindžiama lietuvišku patriotiškumu ir paauglystėje įdiegtais humanistiniais idealais.

Dokumentais įrodyta, kad 1947 metų rugsėjį iš Altajaus krašto Kutašo apylinkių K. Kiznys parvežė 10–15 vaikų. Apie tai byloja nuotraukos, publikuotos minėtame „Tremtinio" numeryje. Atrodo, kad jis turėjo sąrašą, pagal kurį vaikų ieškojo važinėdamas po Kutašo apylinkes. Ar važiavo antrąkart į Altajų, žinių nėra.

Dokumentais įrodyta, kad 1948 metų birželį K. Kiznys parvežė 4 vaikus iš Maskvos Danilovo prieglaudos. Suinteresuoti asmenys apie jo veiklą žinojo, nes kreipėsi į jį, kaip įgudusį šių reikalų žinovą, ir prašė atlikti šį žygį.

(*keliama į 6 psl.*)

Padėka

Dėkojame paaukojusiems knygos „Tremties vaikai" leidybai:
Janinai Šleivytei – 200 litų,
Juozui Duobai – 200 litų,
Liucijai Šimkienei – 100 litų,
Jadvygai Aleksevičienei – 100 litų,
Česiui Vaclovui Grigui – 100 litų,
Ryčiui Jonui Puodžiui – 100 litų,
Nijolei Buzienei – 100 litų,
Algiui Maciukevičiui – 100 litų,
Vytautui Balčiui – 100 litų.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas

* * *

Medžiaga knygai „Tremties vaikai" jau surinkta. Dėkojame už prisiminimus.

Norimas paaukoti lėšas prašome pervesti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos **DNB banko sąskaitą Nr. LT86 4010 0425 0156 6754**, taip pat galima aukoti LPKTS buhalterijoje, Laisvės al. 39, Kaune.

Anelės Adamkevičienės prisiminimai

Gyvenome Mackūnų kaime, Rumšiškių valsčiuje, Kauno apskrityje. Tėvelis Vincentas Žukauskas, gimęs 1890 metais, ir mama Uršulė, gimusi 1891 metais, buvo ūkininkai. Tada dar gyvenau su tėvais (esu gimusi 1923 metais), tad trėmimą ir gyvenimą Sibire gerai pamenu. Savo akimis mačiau ir vaikų gyvenimą – tremtyje gimė ir augo mano vaikai.

Švintant 1948 metų gegužės 22-ajai, į mūsų namus pasibeldus, mama atidarė duris. Baisiausiai trinksėdami bei šaukdami įsiveržė sovietų kareiviai. Tėvelį pasodino prie stalo, neleido niekur eiti, mums liepė pasiimti valgio ir drabužių, nes esą toli važiuosime. Tėtis mokėjo rusiškai, ir aš kai ką supratau. Pašaukė kaimyną, jis pakinkė arklį. Paliepė mums sėsti į vežimą. Išeinant liejosi ašaros. Žydėjo ievos, jurginai, bet mes jų nematėme. Kareiviai vaikščiojo su šautuvais aplink vežimą. Liko gyvuliai, pririštas Sargiukas cypė ir unkštė...

Pakeliui matėme, kaip gretimame Šilinių kaime suruošė kelionėn Teklę ir Jurgį Sidarus bei penkis jų vaikus, Pašuliuose – penkių asmenų Alionių šeimą. Kaišiadoryse pamačiau seserį Genę Alionienę ir jos vaikus: Vandutei tada buvo treji, Šarūnas dar neturėjo nė dvejų metukų. Taip pat trėmė jų močiutę šešiasdešimtmetę Agotą. Iš Livintų kaimo į Sibirą keliavo Emilija Taparauskienė su keturiais nepilnamečiais vaikais, iš Kieliškių – Marijona ir Vladas Grigaliūnai bei trys jų mažamečiai vaikai: Romukui tebuvo penkeri, Genutei – aštuoneri metai. Vagone, į kurį sukišo 52 žmones, buvo sergančių, nevaikščiojančių, atneštų neštuvais. Viena iš tokių – Petkevičienė iš Kalniškių kaimo, ji kelionėje mirė... O mes kentėdami keliavome toliau.

Kitos dienos paryčiu pajudėjome į Rytus. Vaikai klykė, moterys šaukė balsu. Vagone buvo ir Kaišiadorių gimnazistų, jie vyko be tėvelių, laikėsi būreliu, tad ir uždainavo:

Sudie ant amžių
gūžta savoji
Tarp žalių medžių,
vyšnių sode.
Sudie, mergaite, mano
brangioji,
Jau nematysiu daugiau
tavęs.

28 paras su trimis sustojimais Sverdlovske ir dar dviejuose miestuose nešė mus tolyn. Davė tada sriubos ir džiovintos mėsos, kurios negalėjom įkasti. Krasnojarske mus atvežė į buvusius grūdų sandėlius, iš ten – laivu „Marija Uljanova“, žemutiniame triume, Jenisejumi žemyn. Mus prižiūrėjo lenkas kareivis, kartais išleisdavo pasivaikščioti deniu. Šadrinoje persodino į katerį ir atplukdė iki Kasos upės. Mums skirta gyvenamoji vieta vadinosi Gorodoku. Ten stovėjo penki barakai, du nedideli nameliai. Barako kampe stovėjo metalinė krosnelė, vidury – stalas, pasieniuose – gultai. Niekas net vaikų nepaklausė, pavalgę jie ar ne. Tik atėjo žmogus, prisistatė komendantu ir prisakė pas jį kartą per mėnesį registruotis. Kur tu, žmogau, iš čia pabėgsi? Iš namų pasiimtas maistas baigėsi, tad reikėjo išgyventi su pagal korteles skirta duona: vaikams ir seneliams – 300 gramų, dirbančiajam – du kartus daugiau. Darbai miškuose prasidėdavo 7 valandą, keltis kviesdavo skambutis. Buvo nustatytos išdirbio normos, tik bėda, kad dauguma – alkani ir išsekę žmonės... Miško ruošėjui dienos norma – pagaminti 5 kietmetrius rąstų, dar šakas sutvarkyti. Mes gynėmės tik ašaromis, nors senesnieji tremtiniai ramino, kad reikia sulaukti grybų ir uogų, o rudenį prinoksta kedrų riešutai. Iškirtę medžius, išrovę kelmus, pasidarėme žemės sklypelius kito pavasario sėjai. Visi buvo draugiški. Vienas latvis turėjo karvę, tai kartais sesers sūneliui atnešdavo pieno.

1952 metų vasario 12 dieną Gorodoke mirė tėvelis Vincas Žukauskas. Tų pačių metų rudenį visus iš Gorodoko perkėlė į už 9 kilometrų esančią Serčenką, kur dar stovėjo neiškirstas miškas. Čia gyveno jau seniau atitremtų rusų, latvių, ukrainiečių. Kito darbo, išskyrus miško kirtimą, nebuvo. Vasaromis rąstus plukdydavo į Dudinką ir Igarką.

Tremtyje gyvenome pagal savas taisykles. Švenčių proga sveikindavome vienas kitą, į suėjimus susinešdavome kas ką turėjo. Dainuodavome iš eilės savomis kalbomis, tačiau buvo ir tokių, kuriems patriotinės dainos nepatikdavo.

Šalia mūsų gyveno Adamkevičių šeima. Jų sūnus Antanas buvo Norilsko lageryje, o 1955 metų balandį jis atvyko pas tėvelius. Su juo ir susituokėme, tremtyje 1956 metais mums gimė sūnus, po trejų metų – ir dukrelė. Jų gyvenimas – kaip ir visų tremties vaikų...

Iš kairės: latvė Valentina Gusav, seserys Anelė ir Genutė, 1955 metai

1962 metais mus vėl perkėlė: šį kartą į už 20 kilometrų buvusią vietovę prie Kasos upės taigoje. Gyvenimo jau buvome išmokyti: rovėme kelmus, sodinome daržus, auginome bulves, kopūstus, pomidorus. Vyrai dirbo traktorininkais, tad kai galėjo sugrįžti į Lietuvą, sovietų viršininkai įkalbinėdavo pasilikti, žadėjo lengvatų. Tačiau mūsų tremties laikas jau buvo pasibaigęs.

Kaišiadorių rajone atsiradome 1966 metais. Ilgai neregistravo, visą vasarą varstėme pasų skyriaus duris. Gyvenome Pašulių kaime sesers Genės klojime, nes ji buvo sugrįžusi anksčiau ir nusipirkusi namelį. Nuo 1968 metų gyvename Ežerėlyje.

1992 metais su sūnumi ir žentu lagamine parsivežėme tėvelio palaikus. Dabar jis palaidotas Rumšiškių kapinėse. Ten dar suradau draugų, su kuriais kartu vargome, dalijomės paskutiniu duonos kąsneliu. Susitikau su baltaruse Lida, išmokusia lietuviškai, su latve Erna, našle, nes jos vyrą užmušė medis...

Parengė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Grįžo mirti į tėvynę

Antanas Kalinauskas gimė 1921 metais Marijampolės apskrities Igliškėlių valsčiaus Putriškių kaime. Tėvai turėjo 16 hektarų žemės. Užaugo vienas sūnus tarp keturių seserų. Baigė keturis pradžios mokyklos skyrius Padovinio mokykloje. Prasidėjo okupacijos ir karas. Jo amžius buvo toks, kad tiko okupantams kaip „patrankų mėsa“. Iš pradžių slapstėsi nuo nacių paskelbtos mobilizacijos, vėliau – nuo sovietų.

Išsislapstė iki 1946 metų, kol jo neįskundė stribas, kilęs iš to paties kaimo. Areštavo, negailestingai sumušė. Rado pas jį pistoletą. Nuteisė penkeriems metams kalėjimo. Kentėjo lageriuose Archangelsko srityje. Ten reikėjo dirbti bene patį sunkiausią darbą miškų kirtavietėse. Darbas ir pusbadžiavimas išsekino – po ketverių metų grįžo namo sutinusiu nuo bado kūnu.

Antanas Kalinauskas buvo vienas iš žmonių, prieš nieką nelenkiantis sprando. Tėvai mirė anksti, jis liko našlaitis, užaugo sesers šeimoje. Išmoko griežti smuiku ir groti akordeonu, muzikavo kaimynų vestuvėse.

Lageryje kelerius metus neturėjo teisės susirašinėti su namiškiais. Kai 1949 metais jį išleido, artimiesiem pasakė: „Kentėjau kaip Viešpats Jėzus. Daugiau jiems netarnausiu. Grįžau mirti į tėvynę“.

Antanas buvo tardomas ir klausinėjamas, ar neturėjo ryšių su partizanais. Matyt, sovietų saugumas jo nepaliko grįžusio namo. A. Kalinauskas pradėjo slapstytis. Pagyvendavo kurį laiką tai pas vienus, tai pas kitus giminaičius. Drauge slapstėsi ir partizanas Julius Iršius-Kėkštas, kilęs iš Padovinio kaimo. 1950 metais J. Iršius žuvo Norvertavo kaime prie Palių miško. Antanas liko vienas.

1951 metų vasario 12 dieną jis atėjo pas savo giminaičius Radviniauskus, gyvenusius Turgalaukio kaime (dabar Marijampolės kaimiškoji seniūnija). Pas Radviniauskienę užsuko ir stribų būrys, grįžtantis iš Skardupių bažnytkaimio. Stribų viršininkas R. susidomėjo A. Kalinausku. Pareikalavo parodyti dokumentus. Antanas išsitraukė pistoletą, bandė šauti į enkavedistą, bet pistoletas užsikirto, neiššovė. Enkavėdisto automato serija pliūptelėjo pro šalį. Iš automato iškrito diskas su šoviniais, bet enkavėdistui pavyko užmušti A. Kalinauską automato buože.

Užmuštojo kišenėse rado tik rožinį, lietuviškų vėliavėlių, Vyties ženklą. Šeimininkę Oną Radviniauskienę suėmė. Jos namuose buvo mokykla, tad suėmė ir mokytoją G. Žėglytę. Radviniauskienė gynėsi užmuštojo nepažinojusi. Atvežė A.Kalinausko seserį K. Varnagirienę, ši irgi iš baimės išsigynė nepažįstanti brolio palaikų.

Enkavėdistai nuavė žuvusiojo aulinius batus, nuvilko kailinius, megztinį. Suimtosios matė basą, vienmarškinį kūną, pasodintą prie tvoros. Manoma, kad Antano Kalinausko palaikai buvo užkasti Marijampolėje, Vytauto gatvės 19 namo kieme, kur tuomet buvo viena iš enkavėdistų būstinių.

Parengė Aleksandras JAKUBONIS

Prezidento Aleksandro Stulginskio gimtinėje įkuriamas parkas

Gegužės 2 dieną Šilalės rajono Kutalių kaime, netoli Aleksandro Stulginskio gimtosios sodybos, pradėtas sodinti Lietuvos Prezidento Aleksandro Stulginskio garbei skirtas parkas.

Ši idėja buvo pradėta puoselėti dar šių metų pradžioje ir Aleksandro Stulginskio universitete sutarta dėl jos įgyvendinimo. Parko sodinimą, siekiant įamžinti Prezidento atminimą – įrengti parką A. Stulginskio gimtinėje, inicijavo Aleksandro Stulginskio universitetas, Šilalės rajono savivaldybė, Šilalės agronomų sąjunga ir Aktyvių Kutalių kaimo žmonių bendruomenė.

Ilgalaikis bendradarbiavimas šia iniciatyva nesibaigia – numatyta sutvarkyti svarbius lankytinus objektus, aptartos ir mokslinės plėtros, partnerystės galimybės, atliekant tyrimus Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje ir organizuojant seminarus unikalioje Dionizo Poškos Baublių istorinio memorialinio muziejaus komplekso teritorijoje.

„Tremtinio“ inf.

Juozo Montvilos atminimo popietėje prisiminta ir parama partizanams

(*atkelta iš 1 psl.*)

Panašiai pasielgė ir kunigas Montvila: po laivo susidūrimo su ledkalniu, jaunas, vos 27 metų sulaukęs, atsisakė jam skirtos vietos gelbėjimosi valtyje ir išgelbėjo gyvybę kitam, visai nepažįstamam žmogui. Kunigas žuvo kartu su pusantro tūkstančio žmonių. Iki paskutinės akimirkos neišvengiamos mirties akivaizdoje jis rūpinosi kitais: klausė išpažinčių, teikė Paskutinio Patepimo Sakramentą, guodė ir ramino skęstančiuosius tomis kalbomis, kurias mokėjo. Profesorius kunigas K. Žemaitis priminė neseniai vykusį panašų atvejį, kai skęstant laivui pirmiausia bandė išsigelbėti jauni ir stiprūs vyrai, nustumdami moteris ir vaikus, o už vietą gelbėjimosi valtyje buvo siūloma tūkstančiai eurų.

Į konferenciją susirinko nemažas būrys Montvilų giminaičių, kurie išsibarstę ne tik po visą Lietuvą, bet ir po užsienį. Artimiausi kunigo giminaičiai – sūnėnai Andrius Raibikis ir Andrius Liaukus, bei Renė Arminaitė pasidalijo prisiminimais apie Montvilų šeimą ir dėdės atminimą. Buvusi Montvilų kaimynė, pasipriešinimo okupacijai dalyvė Alva Rinkevičiūtė-Sidaravičienė atskleidė dar vieną, iki šiol galbūt mažai kam žinomą, faktą iš šios šeimos gyvenimo – paramą partizanams. 1948 metų pavasarį ir vasaros pradžioje kaimyninėje sodyboje slapstėsi Geležinio Vilko rinktinės 54 kuopos partizanai, kuriuos Montvilai remdavo maistu, drabužiais, kitais būtiniausiais dalykais. MGB agentės išduoti kaimynės Dominaitienės sodyboje žuvo partizanai Gintaras ir Žilvitis, sužeistas Vytenis buvo suimtas ir vėliau tapo išdaviku. Po užpuolimo partizanų būstinėje liko iš Montvilų parsineštas maistas. Žuvusiųjų kūnus menkai dengė drabužiai, nes jie išskalbti

Kunigas Juozas Montvila

džiūvo ant Montvilynės tvenkinio kranto. Legendinį žygdarbį atlikusio kunigo giminės buvo paskelbti „liaudies priešais“ ir ištremti, o į išpuoselėtą jų sodybą įkeltos kelios visai svetimos šeimos, kurios pamažu sunaikino namus. Vėliau apleistame sode kolūkis ir kiti kaimo gyventojai užkasinėdavo kritusius gyvulius. Tačiau, kaip sakė A.Sidaravičienė, likę sodybos medžiai šaukte šaukiasi tinkamo sodybos šeimininkų ir kunigo Juozo Montvilos pagerbimo bei įamžinimo.

Prisiminimais dalijosi ir rašytojas publicistas Stanislovas Sajauskas. Jis rodė iki šiol dar mažai kam matytą kunigo Juozo Montvilos nuotrauką bei jūrų kapitonui Liudvikui Stulpinui įteiktą sidabrinį medalį už skęstančiųjų gelbėjimą. Seimo narys režisierius Julius Dautartas dėkojo organizatoriams už jo giminaičio kunigo atminimo išsaugojimą. Giminaičiai iki šiol didžiuojasi tokiu dvasininko poelgiu ir siekia, kad Vatikanas kunigą Juozą Montvilą paskelbtų palaimintuoju. Konferencijoje taip pat dalyvavo Sigita Montvilaitė, specialiai atvykusi iš Londono ir atvežusi pačios sukurtą Montvilų giminės genealoginį medį. Ji perdavė nuoširdžius JAV gyvenančios kunigo Juozo dukterėčios Teresos linkėjimus. Ponia Teresa – kunigo brolio Petro, pakvietusio Juozą plaukti į Ameriką, duktė. Ji prisiminė, kad tėvas visą gyvenimą jautė kaltę, „kad per jį žuvo Juozukas“.

Pasaulio lietuvio atminimo įamžinimo projektą pristačiusi labdaros ir paramos fondo „Sūduvos ateitis“ direktorė Birutė Kažemėkaitė pirmiausia atsakė į klausimą, kodėl fondas tai daro. „Visų pirma todėl, kad tokių šviesių, garbingų ir pasiaukojančių asmenybių pavyzdžio mums dabartiniu metu labai trūksta, – sakė ji. – Šio garbingo asmens vardo ir jo poelgio įamžinimas paskatintų ne tik Sūduvos krašto žmones saugoti jo atminimą ir labiau domėtis savo krašto istorija, bet ir valstybės svečiams pasakoti istoriją apie mūsų tautos pasididžiavimą ir pavyzdį.“

Labdaros ir paramos fondas „Sūduvos ateitis“ kreipėsi į Marijampolės savivaldybės administraciją prašydamas apsvarstyti sodybvietės išsaugojimo bei sutvarkymo galimybę. Nendriniškių kaime išlikusi buvusi kunigo tėvų Montvilų sodybvietė labai apleista, tačiau vargu ar pavyks ką padaryti, nes ji – privati nuosavybė. Prie sodybos fondas svarsto galimybę pastatyti atminimo akmenį, kuriame būtų trimis kalbomis aprašytas kunigo J.Montvilos pasiaukojimo skęstančiame laive žygdarbis. Nuo kelio „Via Baltica“ (A5) prie sankryžos Nendriniškių kaimo link pastatyti nuorodą „Titaniko“ lietuvio kunigo Juozo Montvilos tėviškė“. Fondas tikisi, kad kunigo tėviškė būtų piligrimų lankoma vieta. Be to, fondas Marijampolės savivaldybės tarybos prašo apsvarstyti galimybę suteikti kunigo Juozo Montvilos vardą kuriai nors Marijampolės savivaldybės teritorijoje esančiai gatvei.

Dar vienas svarbus darbas laukia įamžinant Pasaulio lietuvio atminimą Kalvarijos savivaldybėje, Liubavo seniūnijoje, į kurią, tuomet sulenkėjusią ir susipriešinusią parapiją, vikaru buvo paskirtas Juozas Montvila. Jaunas, tautiškai nusiteikęs vikaras ne tik pradėjo lietuviškai sakyti pamokslus, lietuvių kalba atlikinėti krikšto bei kitas apeigas, bet ir lietuviškai mokė Liubavo vaikus katekizmo, kartu su savo bendrakursiu kunigu Vincu Dumčiumi įkūrė „Žiburio“ draugiją, atnaujino parapijos knygyną, nors jau tuomet buvo užsitraukęs caro valdžios nemalonę. Tokia kunigo veikla nepatiko sulenkėjusiems vietos gyventojams. Jis buvo greitai susektas ir apskųstas carinei valdžiai, jam buvo uždrausta aukoti šv. Mišias, sakyti pamokslus, laidoti mirusiuosius, praktiškai, buvo uždrausta eiti kunigo pareigas. Dėl to jis nusprendė emigruoti ir neteko gyvybės.

Labdaros ir paramos fondas „Sūduvos ateitis“ kreipėsi į Kalvarijos savivaldybės tarybą siūlydamas apsvarstyti galimybę kunigo Juozo Montvilos vardą suteikti Liubavo pagrindinei mokyklai. Šis garbingas vardas paskatintų moksleivius dar labiau domėtis įžymia asmenybe, padėjusia šiame krašte išsaugoti lietuvybę, ir savo krašto istorija, bei jaunimui būtų sektinas pasiaukojimo ir pasišventimo pašaukimui pavyzdys. Taip pat planuojama gražioje, buvusios senosios bažnyčios vietoje pastatyti koplytstulpį su atminimo lenta trimis kalbomis, kad užsukę turistai galėtų gauti informacijos apie pasaulio pagarbos nusipelniusį lietuvį.

Fondo atstovai tikisi iki Liubavo parapijos šventės – liepos 22 dienos kartu su seniūnija gražiai sutvarkyti tą vietą ir kviečia visus į renginį, kuriame po šv. Mišių bus pašventintas koplytstulpis Pasaulio lietuviui kunigui Juozui Montvilai.

Konferencijos metu veikė Vilkaviškio vyskupijos parengta paroda, kurioje buvo galima susipažinti ne tik su kunigu Juozu Montvila, bet ir su dar mažai kur publikuotomis laivo „Titanikas“ kelionės detalėmis. Renginį vedė Vida Mickuvienė ir Vilkaviškio vyskupijos kancleris kunigas Žydrūnas Kulpys. Šventinę konferencijos–atminimo popietės atmosferą kūrė Česlovo Sasnausko choro atliekamos giesmės.

Labdaros ir paramos fondas „Sūduvos ateitis“ dėkoja pirmiesiems Pasaulio lietuvio atminimo įamžinimo aukotojams: Aidanui Butkui, Valdui Vasiliauskui, Virginijai Belkevičiūtei, Sigitai Montvilaitei-Radovanovič. Labdaros ir paramos fondo sąskaitos numeris: AB „Swedbank“ LT057300010130170959, įmonės kodas 302706740, būtinai parašykite nuorodą: kunigo Juozo Montvilos atminimo įamžinimui.

Virginija SAMUOLIENĖ

Kazimieras Kiznys – tremtinių našlaičių gelbėtojas ir globėjas

(*atkelta iš 4 psl.*)

Tų pačių metų rugsėjį vaikų iš tremties parvežti K. Kiznys atvyko į Krasnojarską. Atvyko kartu su Savickiene, jį aprūpinusia dviejų komandiruočių dokumentais, išduotais jau minėto Kauno miesto Liaudies švietimo skyriaus. Tų komandiruočių dokumentai vėliau tardytojų buvo įvertinti kaip fiktyvūs. Čia K. Kiznys turbūt suklydo, nes dėl vaikų parvežimo kreipėsi į Krasnojarsko VRM. Jam buvo atsakyta neigiamai ir pasiūlyta išvykti atgal į Kauną.

Bet ar sukorus tokį kelią galima grįžti į Lietuvą tuščiomis rankomis? K. Kiznys nuvyko į Abakaną – Pietinę Krasnojarsko krašto dalį, čia surado penkiolikmetę Janiną Stankevičiūtę, atvežė ją į Krasnojarską, nupirko sau ir jai bilietus į lėktuvą iki Maskvos. Tačiau abu buvo areštuoti. Matyt, K. Kiznys buvo sekamas.

Kas gi buvo Janina Stankevičiūtė? Onos Stankevičienės šeimą, gyvenusią Veiverių apylinkės Kampinių kaime (ją pačią, sūnų Kostą, dukterį Janiną) 1948 metų gegužę buvo nutarta ištremti kaip partizanų rėmėjus. Visi šeimos nariai išsislapstė, tik Janinai nepasisekė – ją vienintelę sučiupo ir ištrėmė į Maklakovą, šiauriau Krasnojarsko. Čia daug šalto vandens ir drėgmės – susilieja Jenisejus ir vandeningoji Angara. Janina susirgo sunkia maliarijos forma ir nežinia kieno rūpesčiu perkelta į Abakano apylinkes – Krasnojarsko krašto pietus, kur klimatas švelnesnis. Turbūt dėl J. Stankevičiūtės K. Kiznys ir atvyko į Abakaną. Iš Krasnojarsko abu etapais buvo parvežti į Lietuvą, įkalinti Vilniaus kalėjime Nr. 1, tardyti parsidavėlių lietuvių. Lietuvos VRM tardymo skyriaus vyr. tardytojas, milicijos leitenantas Dargužas siūlė abu už pabėgimą iš tremties nuteisti 3 metams lagerio ir bylą išsiuntė į Maskvą, Ypatingojo pasitarimo nuožiūrai. Ypatingasis pasitarimas, žinoma, patvirtino Dargužo siūlymą. J. Stankevičiūtė likusius 2 metus (metus kartu su K. Kizniu kalėjo Lukiškėse, tardyta ir laukdama Ypatingojo pasitarimo nuosprendžio) kalėjo Vilniuje, moterų kolonijoje, po to etapais išvežta atgal į Krasnojarsko kraštą, šį kartą – į Kazačinską. Tremtyje ištekėjo, 1954 metais iš tremties paleista, apsigyveno Rezeknėje, Latvijoje.

Kazimieras Kiznys etapais išvežtas į lagerį – į Kuibyševo HE statybą. Pasibaigus įkalinimo laikui ištremtas į Omską, dirbo statybose mūrininku. Po dešimties mėnesių iš tremties paleistas. Labai suvargęs grįžo į Kauną, pas šeimą. Šventajame Rašte pasakyta, kad už gerus darbus nebūtinai sulauksi padėkos – taip likimas lėmė ir Kazimierui Kizniui.

Nesinori straipsnelį baigti minorine gaida. Tad kviečiu atkreipti dėmesį į Kauno miesto tuometinio Lenino rajono Švietimo skyriaus darbuotojus, nepabūgusius rizikingoms kelionėms aprūpinti K. Kiznį reikalingais dokumentais. Tai tyliosios rezistencijos pavyzdys, po daugelio metų staiga išsiveržęs į viešumą tarsi Atgimimo laikų entuziazmas. Juk ir šis geranoriškumas vedė į Nepriklausomybės atkūrimą.

Rimvydas RACĖNAS

Skelbimai

Gegužės 4 d. (penktadienį) 11 val. Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinių sektoriuje organizuojama talka. Bus atvežta juodžemio.

Kviečiame dalyvauti visus, čia palaidojusius savo artimuosius.

Gegužės 5 d. (šeštadienį) 11 val. Oginskių kultūros istorijos muziejuje (L.Ivinskio g. 4, Rietave) įvyks Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjungos ataskaitinė metinė konferencija.

Maloniai kviečiame dalyvauti LLAKRS narius.

Gegužės 7 d. (pirmadienį) 16 val. Kauno Čečėnijos aikštės (P.Lukšio g. 46) amfiteatre įvyks **Motinos dienos minėjimas** ir užbaigtos Atminimo sienelės atidengimas.

Kviečiame dalyvauti.

Gegužės 7 d. (pirmadienį) 16 val. Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) LPKTS Kauno filialas kviečia paminėti **Motinos dieną.** Koncertuos Kauno mokyklų moksleiviai, pilietinės dainos konkurso „Dainuoju Lietuvai“ laureatai, ir liaudiškos muzikos kapela „Šilas“ (vad. R. Vaičekonis).

Maloniai kviečiame dalyvauti!

Gegužės 12 d. (šeštadienį) kviečiame buvusius Permės sr. Kudymkaro r. Galiašoro ir Šarvolio gyvenviečių tremtinius ir politinius kalinius į susitikimą Vilniaus r. Zujūnuose, Pergalės g. 14, pas Zitą ir Julių Simonavičius. Teirautis tel. **8 614 68 062.**

Gegužės 12 d. (šeštadienį) 12 val. Jonavos krašto muziejuje įvyks LPKTS Jonavos filialo ataskaitinis susirinkimas-konferencija. Turėkite nario pažymėjimą, galėsite sumokėti nario mokestį.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

Gegužės 19 d. (šeštadienį) Kaišiadoryse organizuojamas Krasnojarsko krašto Mansko rajono Unguto miško pramonės ūkio 1948 metų buvusių tremtinių susitikimas. **9.30 val.** šv. Mišios Kaišiadorių katedroje. Šventinsime atminimo akmenį. Vaišės suneštinės. Pabendrausime, pabūsime kartu.

Teirautis tel. **(8 346) 53 181 Janinos, (8 342) 53 165 Reginos.**

Užjaučiame

Mirus

Valerijai Paprockienei,

buvusiai LPKTS Kauno skyriaus pirmininkei, nuoširdžiai užjaučiame šeimą, gimines, artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Gegužės 22 d. (antradienį) 9 val. Marijampolės Šv. Mykolo Arkangelo parapijos bazilikoje bus aukojamos šv. Mišios už 1948 m. Marijampolės apskrities – Šunskų, Gižų, Sasnavos, Igliaukos, Daukšių, Pilviškių, Antanavo, Kazlų Rūdos, Jūrės ir kitų miestelių, tremtinius – maklakoviečius, igarkiečius, grįžusius ir likusius ilsėtis Sibiro žemėje.

Gegužės 26 d. (šeštadienį) Panevėžio r. Berčiūnuose rengiamas Krasnojarsko krašto Partizansko rajono buvusių tremtinių susitikimas. **13 val.** šv. Mišios Berčiūnų bažnyčioje. Po pamaldų vyks popietė. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Teirautis tel. **8 682 52 418.**

Gegužės 26 d. (šeštadienį) kviečiame į Irkutsko srities Usolės rajono Taljano gyvenvietės tremtinių susitikimą Kauno rajono Ilgakiemio kaimo kultūros namuose. **11 val.** šv. Mišios Garliavos bažnyčioje.

Pasiteirauti tel. **8 684 93 635.**

Dėmesio!

Gegužės 19 d. (šeštadienį) kviečiame į **LPKTS jaunesniosios kartos IX sąskrydį** – Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės šventę, skirtą Lietuvos Laisvės kovotojams – aviatoriams ir 1952 metų trėmimui atminti.

10.30 val. registracija (prie bažnyčios),

11 val. šv. Mišios Raudondvario Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės bažnyčioje,

12 val. iškilminga eisena su Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų (LK KOP) orkestru,

12.30 val. sąskrydžio atidarymas, vėliavų įnešimas, LPKTS vadovų žodis,

13 val. KOP orkestro programa ir ats. kpt. Gintauto Deksnio pranešimas „Prisiekusieji Tėvynei ir dangui“,

13.30 val. istoriko Dariaus Juodžio pranešimas, skirtas Laisvės kovotojams aviatoriams atminti,

13.40 val. koncertuoja jaunimo folkloro sambūris „Karužė“. Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus vedėjas Rokas Sinkevičius primins 1952 metų įvykius,

14 val. svečių sveikinimai,

14.30 val. kareiviška košė ir arbata,

14.30 val. parodų pristatymai, filmuotos medžiagos iš ekspedicijų po tremties vietas peržiūra,

14.45 val. Raudondvario choro „Svajonė“, šokių kolektyvo „Piliarožė“, vaikų tautinių šokių kolektyvo „Vėjo malūnėlis“, Alytaus Dzūkijos pagrindinės mokyklos moksleivių koncertas,

16 val. sportinių varžybų nugalėtojų apdovanojimai,

16.30 val. patriotinio roko grupės „Thundertale – Perkūno sakmė“ koncertas.

Kviečiame LPKTS filialų bei visuomeninių patriotinių jaunimo organizacijų vadovus rinkti komandas ir aktyviai dalyvauti renginyje. Komandas gali sudaryti: moksleiviai, studentai, LPKTS narių vaikai ir vaikaičiai bei visuomeninių organizacijų nariai, neįgalieji ir visi geros valios žmonės. Komandos registruojamos el. paštu: **tremtinys.lpkts@gmail.com**. Informaciją teikia **Gvidas Rutkauskas** tel. **8 614 29500**, **Dalia Maciukevičienė** tel. **8 656 27860**, **Rasa Duobaitė-Bumbulienė** tel. **8 614 85117**.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Irena Gedžiūnaitė-Linkienė

1927–2012

Gimė Garbėnų k. Anykščių r. ūkininkų šeimoje, auginusioje keturias dukteris ir sūnų. Brolis Jonas tapo partizanu Ereliu, žuvo 1946 m. 1948 m. Irena su sesute Genute ir mama ištremtos į Kirovsko r. Dirbo kolūkyje. Tėvas ir sesuo įkalinti Tomsko sr. Tegulde to r. lageriuose. Po dvejų metų Gedžiūnų moterims buvo leista vykti pas tėvą į tremties vietą. Šeima dirbo miškų ūkyje. Ten Irena susipažino su Zigmontu Linkiu, ištekėjo. Į Lietuvą grįžo su dviem mažamečiais vaikais. Apsigyveno Šilalės rajone, netoli Pajūrio. Užaugino penkis sūnus.

Nuoširdžiai užjaučiame vyrą, seserį, sūnus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Stasys Auškalnis

1922–2012

Gimė Kūdaičių k. Šilalės valsč. Tauragės aps. gausioje ūkininkų šeimoje. Brolis, Šilalės gimnazijos moksleivis, buvo saugumiečių sulaikytas ir įkalintas. Vėliau su šeima ištremtas į Krasnojarsko kr. Nazarovo r. Sesuo Kazimiera ir Stasys liko Lietuvoje. Stasys slapstėsi, bet buvo areštuotas ir ištremtas pas šeimą. Ten dirbo žemės ūkio darbus. Tremtyje sukūrė šeimą su Aldona Juzefa Dabašinskaite. Tremtyje gimė du sūnūs. Į Lietuvą grįžo 1956 m. Dirbo įvairius darbus, pasistatė namus Šilalėje, kur gyveno iki pat mirties.

Palaidotas Šilalės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnų, vaikaičius, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Kazys Pleskus

1928–2012

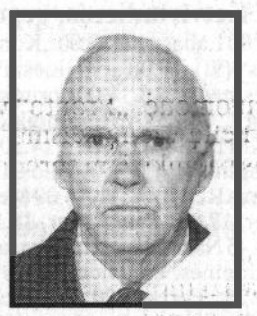

Gimė Ukmergės aps. Želvos valsč. ūkininkų šeimoje. Augo su keturiomis seserimis ir dviem broliais. Mokėsi Želvos mokykloje, vėliau – Ukmergės gimnazijoje. 1946 m. baigė Ukmergės mokytojų seminariją. Vyresnio brolio paskatintas užmezgė ryšį su partizanais, pradėjo platinti partizaninę spaudą. Vėliau įstojo į partizanų gretas, gavo Varpo slapyvardį, kurį laiką rašė straipsnius į partizaninę spaudą, vėliau paskirtas į žvalgybos būrį. Dalyvavo keliose kautynėse, buvo sužeistas. 1948 m. suimtas. Nuteistas 25 m. lagerio ir 5 m. tremties. Kalėjo Ukmergės, Vilniaus, Vorkutos, Vladimiro kalėjimuose. Po Stalino mirties bausmė sutrumpinta iki 15 m. Po lagerio buvo ištremtas į Irkutsko sr. Sibire sukūrė šeimą su tremtine Marijona Bubelyte, sulaukė sūnaus. Grįžę į Lietuvą gyveno Marijampolėje, dirbo statybinėje organizacijoje. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę dalyvavo steigiant „Tremtinio“ klubą, jam suteiktas kario savanorio statusas, apdovanotas Vyčio Kryžiaus 4-ojo laipsnio ordinu.

Palaidotas senosiose Marijampolės kapinėse.

Tauro apygardos Laisvės kovotojai

Boleslovas Balandis

1922–2012

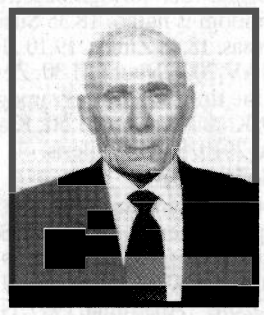

Gimė Zatišės k. Dotnuvos valsč. Kėdainių r. ūkininkų šeimoje, auginusioje aštuonis vaikus. Už ryšius su partizanais 1947 m. nuteistas 7 m. ir įkalintas Norilsko, vėliau – Diksono salos lageriuose. 1957 m. išleistas iš lagerio ir išsiųstas į tremtį Irkutsko sr. Echirit-Bulaginsko r., kur buvo ištremta visa šeima. Dirbo prie geologinių gręžinių. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Kėdainių r. Dotnuvos kaime traktorininku.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, vaikaičius, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS
Tremtinys
Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
Indeksas 0117.
El. paštas: tremtinys@zebra.lt
LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia
Spausdino spaustuvė UAB “Rinkos aikštė”, Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.
Kaina 1,75 Lt
SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS
Tiražas 3000. Užs. Nr.
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.